

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Măsurile și Politică antifraudă a Autorității de Management Programul Regional Nord Vest 2021-2027 Pentru Beneficiarii programului

BH BN CJ MM SJ SM

www.regionordvest.ro | www.nord-vest.ro
Autoritatea de Management pentru Programul Regional Nord-Vest 2021-2027
Calea Dorobanților nr. 3, Cluj-Napoca, Cluj, Cod poștal: 400118
Tel: 00 40 264 431550, E mail: secretariat@nord-vest.ro

HOTĂRÂRE nr. 1.259 din 14 decembrie 2023 privind aprobarea Strategiei naționale de luptă antifraudă pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene în România, 2023-2027

- Comisia Europeană pune accent pe **prevenirea fraudei, în vederea asigurării unei absorbții ridicate și sănătoase**, iar statele membre ale Uniunii Europene trebuie să adopte, în consecință, **măsuri antifraudă proporționale și eficiente**.
- Necesitatea elaborării Strategiei Naționale pentru lupta antifraudă rezultă din obligația primară a României de a proteja interesele financiare ale Uniunii Europene în România, conform **art. 325 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene**, denumit în continuare TFUE, iar importanța unei politici publice antifraudă la nivel național a fost subliniată permanent de instituțiile Uniunii Europene

OBIECTIVE GENERALE ȘI SPECIFICE ale măsurilor și politici antifraudă conform viziunii europene

- I. **PREVENIREA FRAUDEI** - este o prioritate a strategiei, pentru a atenua riscurile de fraudă, și pentru o cooperare mai strânsă între toate părțile interesate și o coordonare consolidată a acțiunilor,
- II. **DETECTAREA FRAUDEI** - este o etapă esențială careia ar trebui să i se acorde atenția cuvenită în mod proactiv de către toate părțile interesate,
- III. **INVESTIGAREA ADMINISTRATIVĂ ȘI URMĂRIREA PENALĂ** sunt strâns legate între ele. Pentru ca acestea să se desfășoare în mod eficient este nevoie de personal calificat corespunzător, de cooperarea deplină a autorităților de gestiune și control și de o colaborare adecvată între autorități. Cooperarea cu alți actori relevanți de la nivel național și de la nivelul Uniunii Europene este, de asemenea, extrem de importantă,
- IV. **RECUPERAREA FONDURILOR ȘI IMPUNEREA DE SANCTIUNI** trebuie să fie eficace și monitorizate riguros de către autoritățile relevante administrative.

Entități implicate în prevenirea, constatarea și sancționarea fraudelor în obținerea și utilizarea fondurilor europene

La nivelul UE

- OLAF, EPPO

La nivel
național

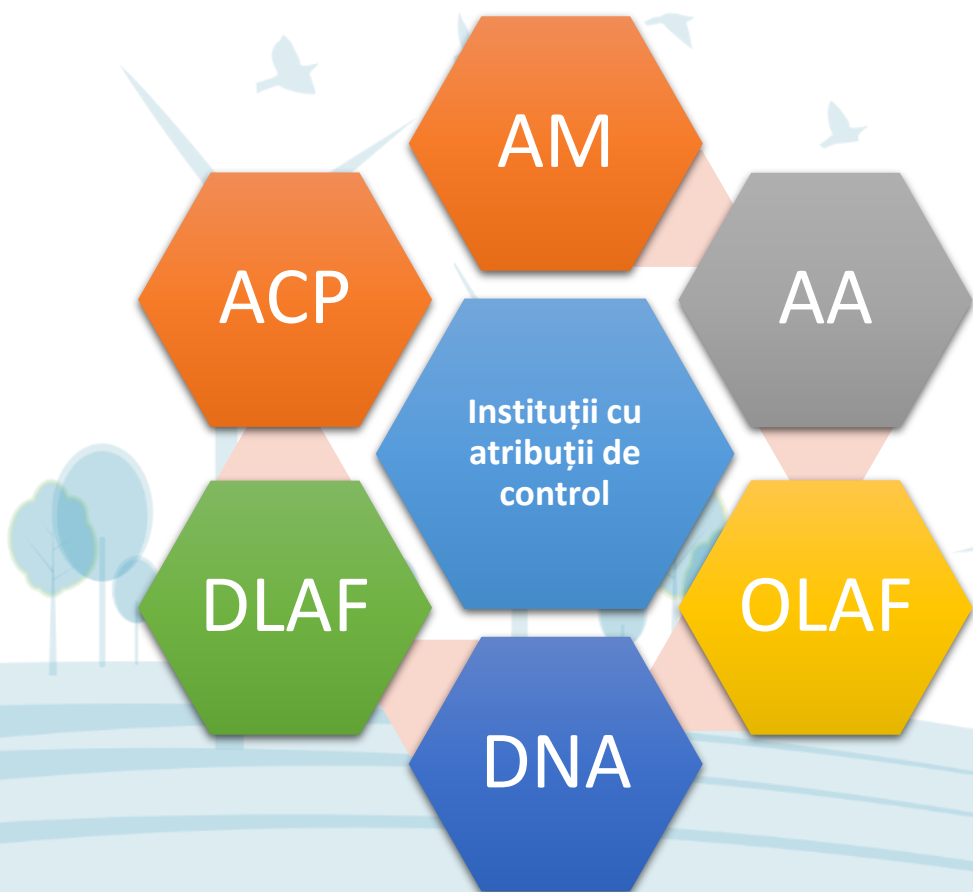
- Autorități de Management, Autoritatea de Audit, Autoritatea de Certificare și Plată, DLAF, DNA, ANI, **Instanțele de judecată.**

- **OLAF** -investighează cazurile de fraudare a bugetului UE, acte de corupție și elaborează politica antifraudă în numele Comisiei Europene.
- **EPPO** – Parchetul European (EPPO) are competența de a investiga, urmări penal și trimite în judecată autorii infracțiunilor împotriva bugetului UE.

Acestea sunt acte intenționate — așa-numitele „infracțiuni PIF”, precum fraudă, corupția, spălarea de bani și deturnarea de fonduri — care pot avea un impact negativ asupra banilor contribuabililor din UE. (infracțiuni PIF sunt enumerate în [Directiva \(UE\) 2017/1371](#))

EPPO nu are competențe pentru infracțiunile care nu afectează interesele financiare ale UE.

- Sancțiunile administrative și procedurile și sancțiunile penale sunt reglementate de legislația națională.
- Un rol însemnat în identificarea și corectarea acestor situații o au instituțiile care gestionează și verifică modul în care sunt utilizați banii europeni.

I.Prevenția

Politica Antifraudă a Autorității de Management pentru Programul Regional Nord-Vest

La nivelul AM PR NV, este pus accent pe prevenirea apariției fraudelor prin informarea corectă și la timp a Beneficiarilor asupra riscului producerii neregulilor și a fraudelor. Astfel sunt făcute publice:

- Alertă nereguli – fraude,
- Declarația Șefului AM privind TOLERANȚĂ ZERO FRAUDEI ȘI CORUPȚIEI,
- Orientările CE privind evitarea și gestionarea conflictelor de interese în temeiul Regulamentului financiar,
- Măsurile și Politica antifraudă a Autorității de Management Programul Regional Nord Vest 2021-2027

Cadrul juridic și reglementările relevante respectate și aplicate:

- Legislația europeană,
- Legislația națională,
- Contract de finanțare.

ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 66 din 29 iunie 2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, cu modificările și completările ulterioare(publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 461 din 30 iunie 2011 și Normelor Metodologice de aplicare a acestora prevăzute de HG 875/2011 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 659 din 15 septembrie 2011, cu modificările și completările ulterioare)

Prevederile OUG 66/2011 se aplică :

- autorităților cu competențe în gestionarea fondurilor europene,
- Oricărui alte instituții publice care au atribuții stabilite prin lege,
- **Beneficiarilor de fonduri europene/ și sau fonduri publice naționale aferente,**
- **oricărui alți operatori economici cu capital public sau privat care desfășoară activități finanțate din fonduri europene.**

FRAUDĂ

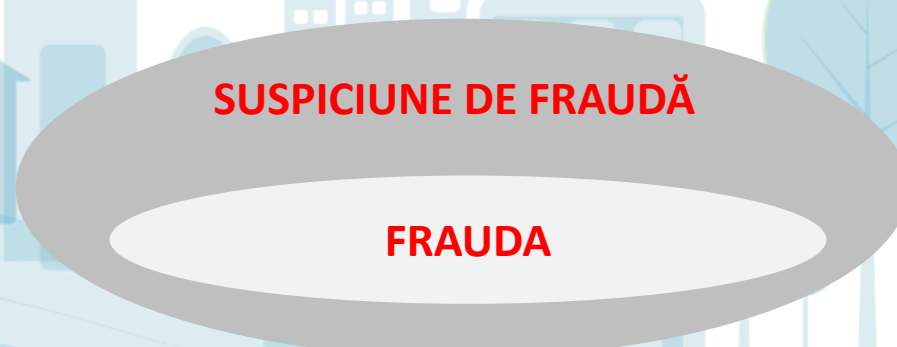
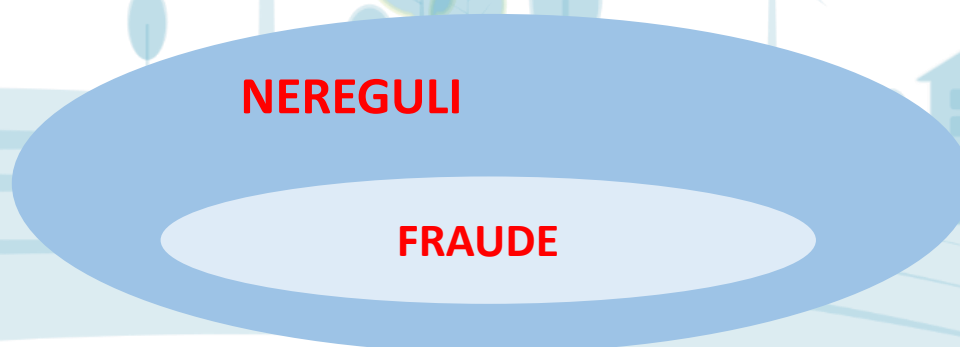
Convenția elaborată în temeiul articolului K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană, privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene, definește **FRAUDA** din punct de vedere al cheltuielilor, ca pe orice act sau omisiune intenționată legată de :

Utilizarea sau prezentarea de declarații sau documente false, incorecte sau incomplete, care are ca efect deturnarea sau reținerea incorectă din bugetul UE

Nedezvăluirea de informații și încălcarea unei obligații specifice, cu același efect

Utilizarea improprie a acestor fonduri în alte scopuri decât cele pentru care au fost inițial acordate

DIFERENȚA ÎNTRE NEREGULĂ ȘI FRAUDĂ	DIFERENȚA ÎNTRE SUSPICIUNEA DE FRAUDĂ ȘI FRAUDĂ
Neregula este comisă <u>neintenționat</u> .	Suspiciunea de fraudă conține un element subiectiv de la început. Ca să fie suspiciune de fraudă trebuie să <u>existe o referire de aducere la cunoștință la instituții abilitate/parchet</u> sau să existe <u>un proces în instanță pe rol</u> .
Frauda este o neregulă comisă <u>intenționat</u> .	Suspiciunea de fraudă devine fraudă numai după ce există o sentință definitivă în instanța în acest sens.

Cum putem face diferența între neregulă și fraudă?

Neregulă

Document corect/complet întocmit care reflectă o activitate/achiziție reale/derulate dar :

1. Nu face parte din categoria celor eligibile conform GS.
2. Nu a fost menționată în cadrul celor eligibile.

Document fals – activitatea / achiziția nu au fost derulate. Nu corespunde realității.

Document falsificat - documentul în legătură cu care a fost modificat adevărul, nu corespunde adevărului.

Fraudă

Când putem suspecta că ne aflăm în prezența unei FRAUDE?

Atunci când „neregula” este intenționată.

- Pentru ca o faptă ilegală să fie încadrată în noțiunea de fraudă, aceasta trebuie să fie săvârșită ***“cu rea intenție”***, dovedirea comportamentului fraudulos fiind în sarcina organelor de urmărire penală. De exemplu când reprezentantul unui beneficiar falsifică documente sau prezintă la Autoritatea de Management declarații sau documente despre care cunoaște că sunt false, inexacte sau incomplete, pe baza cărora obține, pe nedrept, fonduri provenite din bugetul general al UE, ne aflăm în prezența unei *fraude*.
- În OUG nr. 66/2011, *frauda* este definită ca ***„infracțiunea săvârșită în legătură cu obținerea ori utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, încrimată de Codul penal ori de alte legi speciale.”***

II. Măsurile de Detectare a Fraudei

Detectarea fraudelor/suspiciunilor de fraudă se realizează prin recepționarea informației din diferite surse, cum ar fi:

a) Interne

- Personalul din cadrul tuturor structurilor interne ale AM PR NR;
- Personalul din cadrul altor structuri din cadrul ADR NV.

b) Externe

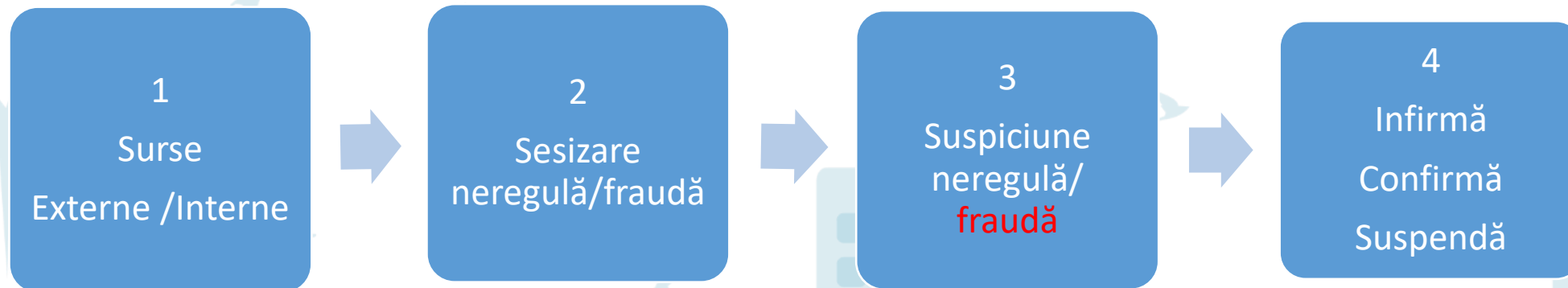
- Whistleblowers (intern și extern);
- Surse anonime;
- Informații din presă;
- Documente/rapoarte întocmite de entități naționale și europene de audit/cercetare;
- Alte surse.

Întregul proces de sesizare /analiză a unei suspiciuni de fraudă se va derula în conformitate cu procedurile specifice de la nivelul Autorității de Management.

La nivelul AM PR NV este pusă la dispoziție adresa de e-mail: nereguli@nord-vest.ro.

III. INVESTIGAREA ADMINISTRATIVĂ ȘI URMĂRIREA PENALĂ

Legalitate - principiu fundamental de drept potrivit căruia activitatea trebuie să se desfășoare cu respectarea strictă a legii.

Regularitate - ceea ce este regulat, conformitate cu o regulă sau cu o ordine fixată (sau cunoscută) dinainte.

Conformitate - *Pentru conformitate*, formulă prin care se atestă exactitatea unei copii după un act sau după un document.

Confirmare Indicatori de fraudă

Act control emis de AM PR NV
confirmare indicatori de
fraudă
OUG 66/2011, art.8

Sesizare EPPO
Informare DNA

Sesizare DLAF și DNA

ANI

Obligații AM PR NV urmare sesizării de fraudă către EPPO, DLAF, DNA

- Dacă în urma sesizării Parchetului European/DLAF/organelor de urmărire penală ca urmare a constatării unor indicii de fraudă, procurorul dispune trimiterea în judecată și sesizează instanța, până la rămânerea definitivă a hotărârii instanței de judecată, **AM suspendă autorizarea la plata/rambursarea sumelor solicitate de Beneficiar aferente contractelor economice/contractului de finanțare/componentei din cadrul contractului de finanțare**, pentru care a fost formulată sesizarea.
- În aceste situații, la solicitarea beneficiarului, se poate aplica drept măsură subsecventă și suspendarea aplicării prevederilor contractului de finanțare în vederea **prelungirii perioadei de implementare**, fără ca aceasta să depășească data de 31 decembrie 2029

(OUG 66/2011, art.8)

Între NEREGULĂ și FRAUDĂ există o diferență evidențiată pe 4 niveluri

1. **Suspiciunea de neregulă** – este o posibilă eroare. Urmare derularii procedurilor specifice de control aceasta poate fi clarificată și clasată ca fiind fără obiect.

2. **Neregula confirmată** poate impune identificarea unei creanțe bugetare de recuperat, în situația în care a fost constatată ulterior decontării unei/unor cereri de rambursare.

3. **Suspiciunea de fraudă implică o suspiciune de intenție**. Urmare constatării unei suspiciuni de intenție, autoritatea de management va transmite actul de control care conține propriile verificări către DLAF și DNA iar în anumite condiții și către EPPO.

4. **Frauda** este o infracțiune care se confirmă doar prin hotărâre definitivă și irevocabilă a unei instanțe competente.

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

BH BN CJ MM SJ SM

www.regionordvest.ro | www.nord-vest.ro

IV. RECUPERAREA FONDURILOR ȘI IMPUNEREA DE SANȚIUNI

- **Activitatea de recuperare a creanțelor bugetare rezultate din nereguli** - exercitarea funcției administrative de către autoritățile competente în conformitate cu prevederile prezentei ordonanțe de urgență, în vederea stingerii creanțelor bugetare rezultate din nereguli.
- Verificările se finalizează prin întocmirea unui proces-verbal de constatare a neregulilor și de stabilire a creanțelor bugetare sau a unei note de constatare a neregulilor și de stabilire a corecțiilor financiare, în situațiile în care se identifică creanțe bugetare de recuperat aferente neregulii constatate.
- În cazul în care creanțele bugetare rezultate din nereguli nu pot fi recuperate prin încasare, deducere din plăți/rambursări următoare și/sau executarea garanțiilor bancare, prevăzute la art. 38 lit. a)-c), în termen de maximum 90 de zile de la data scadenței titlurilor de creanță, autoritățile cu competențe în gestionarea fondurilor europene transmit titlurile executorii prevăzute la art. 43, împreună cu dovada comunicării acestora, după caz, în format electronic, organelor fiscale competente.

Conform OUG 66/2011

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

BH BN CJ MM SJ SM

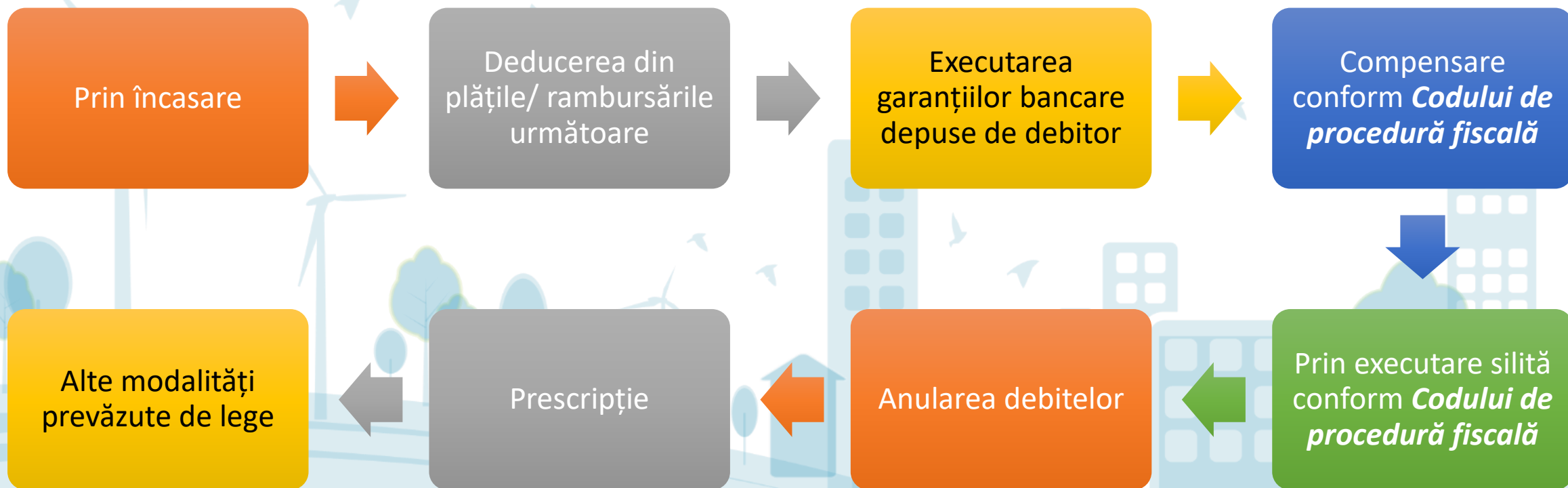
www.regionordvest.ro | www.nord-vest.ro

Modalități de stingere a creanțelor rezultate din nereguli

Stingerea creanțelor bugetare rezultate din nereguli se realizează prin:

- a) încasare;
- b) deducere din plățile/rambursările următoare;
- b¹**) Prin excepție de la prevederile lit. b), în cazul proiectelor fazate, deducerea din plățile/rambursările următoare se poate realiza și în cadrul fazelor ulterioare aferente acestor proiecte pentru creanțele stabilite într-o fază anterioară. (la 30-06-2022, Articolul 38 din Capitolul IV a fost completat de Punctul 35, Articolul I din ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 97 din 29 iunie 2022, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 648 din 30 iunie 2022)
- c) executarea garanțiilor bancare depuse de debitor în aplicarea prevederilor contractului/acordului de finanțare în cadrul căruia a fost emis titlul de creanță;
- d) compensare, conform Ordonanței Guvernului nr. 92/2003, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- e) executare silită, conform Ordonanței Guvernului nr. 92/2003, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- f) anulare;
- g) prescripție;
- h) alte modalități prevăzute de lege.

Modalități de stingere a creanțelor rezultate din nereguli

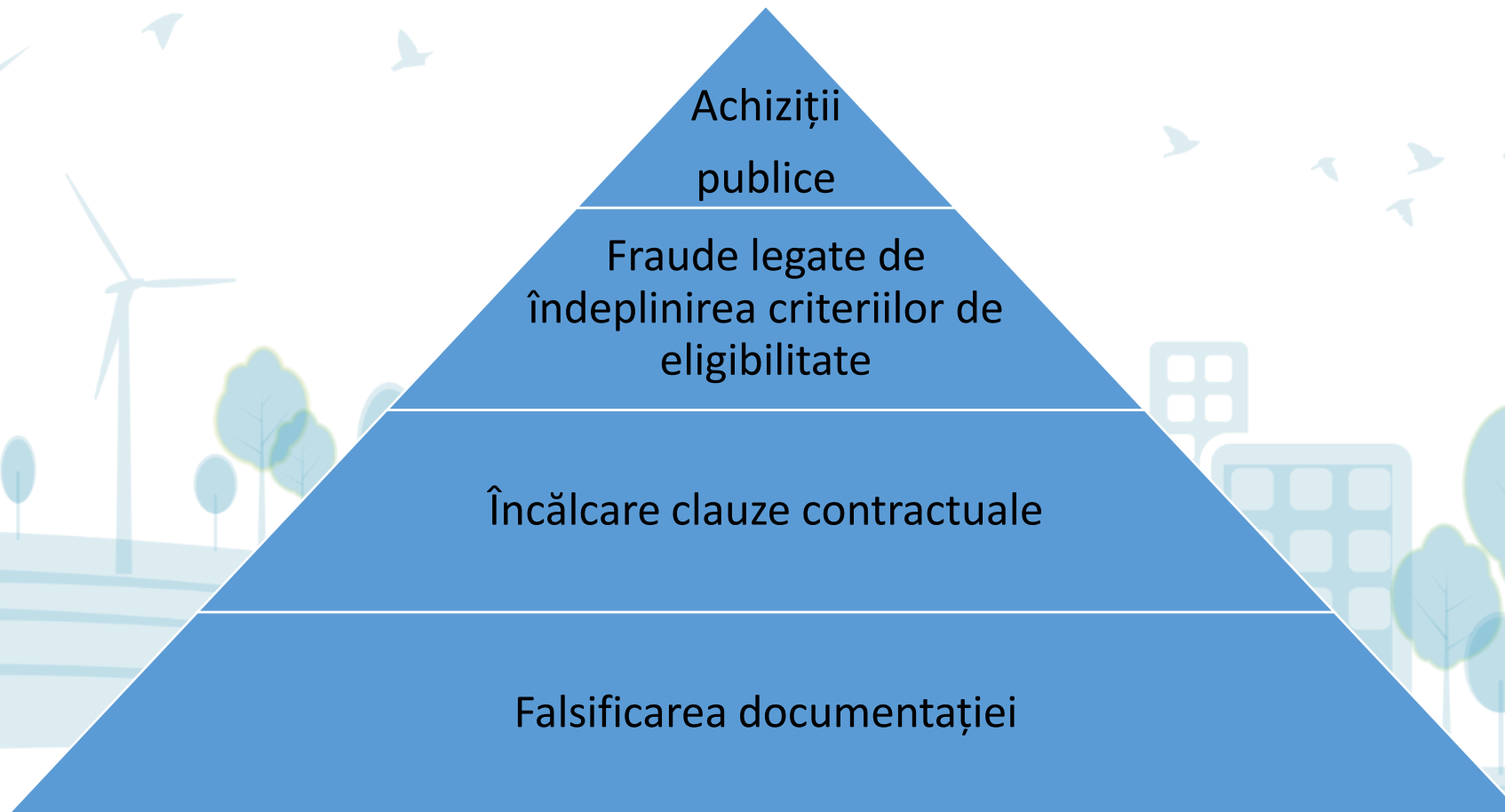
Tipurile de proiecte expuse riscului de fraudă

Studiu solicitat de Comisia pentru control bugetar – Identificarea modelelor de fraudă cu fonduri UE – gestiune partajată.

1. **Domeniu** - În domeniul politicii de coeziune, pentru fondurile FEDR gestionate de DG REGIO, domeniile afectate cel mai frecvent de apariția fraudelor sunt cercetarea și dezvoltarea (23 % din cazuri), turismul (23 %), transportul (15 %) și infrastructura (15 %).
2. **Valoare** - proiectele cu o valoare financiară ridicată se confruntă cu un risc ridicat de fraudă
3. **Tip beneficiar** - proiectele care sunt puse în aplicare de autoritățile publice sunt mai puțin susceptibile de fraudă.
4. **Complexitatea mecanismelor de finanțare** și la ce înseamnă aceasta pentru riscul de fraudă. Se pare că există o percepție generală că mecanismele de finanțare mai complexe sunt expuse unui risc de fraudă mai ridicat.

MODELE DE FRAUDĂ

Concluziile studiului, conform Raport PIF al OLAF cele mai comune tipuri fraudă din perioada 2014-2020

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

BH BN CJ MM SJ SM

www.regionordvest.ro | www.nord-vest.ro

EPPO - Raport anual 2023

EPPO are în prezent 260 investigații active în România, iar prejudiciul total estimat este de 1,97 miliarde de euro. (conform Raport 2023).

- Până la sfârșitul anului 2023, aproximativ **34 %** din infracțiunile anchetate de EPPO au vizat **presupuse fraude privind cheltuielile, altele decât cele legate de achiziții publice**. Acest tip de fraudă este săvârșit prin utilizarea sau prezentarea de **declarații sau documente false, incorecte sau incomplete**.
- Aproximativ **8,5 %** din infracțiunile investigate de EPPO până la sfârșitul anului 2023 au vizat **suspiciuni de fraudă privind cheltuielile legate de achiziții publice**. Această fraudă se manifestă adesea în **manipularea ilegală a procedurilor de licitații pentru lucrări publice**, cum ar fi renovarea clădirilor instituționale și a infrastructurii de transport.
- Aproximativ **14 %** din cazurile investigate de EPPO până la sfârșitul anului 2023 au fost alte infracțiuni, care sunt **legate în mod indisolubil de o infracțiune PIF**.

Concluzii

O bună înțelegere a tuturor obligațiilor stabilite prin contractul de finanțare, asumarea și urmărirea permanentă a acestora precum și o bună comunicare cu reprezentanții finanțatorului, vor reduce semnificativ riscul apariției neregulilor/fraudelor în implementare.

Pentru mai multe informații utile pentru prevenirea apariției neregulilor și fraudelor în perioada de viață a contractului de finanțare, consultați :

- Ghidul Solicitantului
- Contractul de finanțare
- Manualul Beneficiarului
- OUG 66/2011,
- Legea 78/2000.

În cazul în care un beneficiar de fonduri europene și/sau fonduri publice naționale aferente acestora semnalează - ca urmare a activității proprii de management și control - o neregulă în gestiunea propriului său proiect, acesta are obligația raportării ei, în termen de 5 zile lucrătoare de la data identificării neregulii respective, către autoritatea cu competențe în gestionarea fondurilor europene cu care a încheiat/emis contractul/acordul/decizia/ordinul de finanțare, indiferent dacă cheltuiala solicitată la plată i-a fost sau nu rambursată.

(art.29 din OUG 66/2011)

Interdicția post angajare Pantouflage

OUG.66/2011 - Art.12

Obligație – alin(4) În aplicarea art. 10, persoanele fizice sau juridice care au fost implicate în procesul de evaluare/selecție/aprobare a cererilor de finanțare au obligația de a se abține pentru o perioadă de 12 luni de la semnarea contractului de finanțare, de la orice raporturi de muncă cu un solicitant pe care l-a verificat, respectiv de la încheierea vreunui contract cu acesta, după caz.

Sanctiune - alin(5) Autoritățile cu competențe în gestionarea fondurilor europene au obligația să solicite instanței anularea contractului/acordului/deciziei de finanțare care a fost încheiat/emisă cu încălcarea prevederilor alin. (1) și (4).

Interdicția post angajare Pantouflage

Legea 98/2016 privind achizițiile publice

Art.61 - Ofertantul declarat câștigător cu care autoritatea contractantă a încheiat contractul de achiziție publică nu are dreptul de a angaja sau încheia orice alte înțelegeri privind prestarea de servicii, direct ori indirect, în scopul îndeplinirii contractului de achiziție publică, cu persoane fizice sau juridice care au fost implicate în procesul de verificare/evaluare a solicitărilor de participare/ofertelor depuse în cadrul unei proceduri de atribuire ori angajați/foști angajați ai autorității contractante sau ai furnizorului de servicii de achiziție implicat în procedura de atribuire cu care autoritatea contractantă/furnizorul de servicii de achiziție implicat în procedura de atribuire a încetat relațiile contractuale ulterior atribuirii contractului de achiziție publică, pe parcursul unei perioade de cel puțin **12 luni de la încheierea contractului, sub sancțiunea rezoluțiunii ori rezilierii de drept a contractului respectiv.**

Criterii de interes	Publicare de Anunț de participare		Publicare de Invitație de participare /Anunț de participare simplificat		Total		PONDERE (TOTAL)	
	Număr proceduri	Valoare estimată (Mii LEI)	Număr proceduri	Valoare estimată (Mii LEI)	Număr proceduri	Valoare estimată (Mii LEI)	Număr	Valoare
10. Proceduri de atribuire inițiate în intervalul de referință, finalizate prin anulare/atribuire până la 08.01.2024 (Ponderi la total proceduri inițiate)	7,946	280,739,362	13,435	32,172,164	21,381	312,911,526	72.26%	46.79%
Finalizare prin atribuirea contractului de achiziție publică - anunț de atribuire publicat până la data de 08.01.2024 (În cazul procedurilor defalcate pe loturi s-au luat în considerare numai acelea pentru care s-au comunicat date despre toate loturile); Ponderi la total proceduri finalizate.	5,991	54,999,901	9,844	23,219,062	15,835	78,218,963	74.06%	25.00%
Finalizare prin anulare procedură de atribuire până la 08.01.2024; Ponderi la total proceduri finalizate.	1,955	225,739,461	3,591	8,953,102	5,546	234,692,563	25.94%	75.00%

1955 de proceduri, adică ~ 26% **ANULATE**

<https://anap.gov.ro/web/wp-content/uploads/2024/03/Raport-statistic-anul-2023-2.pdf>

Ca urmare a acțiunii de supervizare a Agenției Naționale pentru Achiziții Publice ce a vizat identificarea riscurilor care decurg din modul de abordare procedurală a achizițiilor publice inițiate de autoritățile contractante, s-a constatat că un număr mare dintre procedurile desfășurate au fost anulate administrativ din cauza unei abordări deficitare/eronate a modului de realizare a achizițiilor.

În mod particular, numărul foarte mare al procedurilor de atribuire anulate reprezintă principala cauză care a generat declanșarea unei alerte de risc sistemic la nivelul ANAP, alertă care a și determinat aplicarea de către agenție a unei proceduri de supervizare concentrată pe analiza cauzelor ce au generat probleme de interes general, care au un caracter sistemic.

Semnal de alarmă la nivel național: alertă de risc sistemic pentru PROCEDURI ANULATE din motivul "abordării deficitare/eronate a modului de realizare a achizițiilor" și din lipsă de oferte.

#APEL către achizitori:

UTILIZAȚI #ConsultareaPieței înainte de a lansa procedurile!

Deși NU garantează, reduce semnificativ lansarea unor proceduri finalizate prin anulare.

Cum se derulează o Consultare eficientă?

1. Publicând în SEAP invitația la consultare
2. Publicând pe site-ul instituției publice invitația la consultare
3. Transmițând pe e-mail invitația la consultare operatorilor economici identificați în urma cercetării de piață
4. Sunând operatorii economici identificați în urma cercetării de piață și invitându-i să acceseze documentele publicate și implicit să participe la consultarea pieței.

Vă mulțumim!

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

BH BN CJ MM SJ SM

www.regionordvest.ro | www.nord-vest.ro